

Lisätiedot:

hyvinvointipäällikkö Laura Salomaa, puh. 040 194 8508
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Tausta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 6 § mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on seurattava ja raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta sekä toteutetuista toimenpiteistä vuosittain kaupunginvaltuustolle.

Lainsäädännön lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden HYTE-työtä ohjaavat useat kansalliset ohjelmat ja ohjeistukset. Näihin kuuluvat muun muassa valtioneuvoston periaatepäätös hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä vuoteen 2030, kansallinen mielenterveysstrategia, kansallinen lapsistrategia, laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi vuosille 2024–2027, ehkäisevän päihdetyön opas, koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyä käsittelevä "Turvallisesti kaiken ikää 2021–2030" -ohjelma sekä ohjeistus lähisuhdeväkivaltatyön järjestämisestä. Kunnalla ja hyvinvointialueella on kullakin oma roolinsa näihin edellä mainittuihin ilmiöihin puuttumisessa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamiseksi Kauniaisten kaupunki laatii valtuustokausittain hyvinvointisuunnitelman sekä raportoi vuosittain kaupunginvaltuustolle sen toteutuksesta hyvinvointiraportin muodossa. Hyvinvointisuunnitelman tietopohja perustuu nyt päättyvän valtuustokauden vuosittaisiin hyvinvointiraportteihin, HYTE-neuvottelujen tuloksiin sekä useaan muuhun kansalliseen tai kaupungin omaan tietolähteeseen.

Edellinen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2025 (**oheismateriaalina**) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa [19.12.2022 \(§ 69\)](#) ja seuraavan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma tuodaan päätöksentekoon joko loppuvuodesta 2025 tai vaihtoehtoisesti alkuvuodesta 2026. Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemistä sekä väestön hyvinvoinnin muutoksista on raportoitu kaupunginvaltuustolle Kauniaisissa tällä valtuustokaudella kaksi kertaa, vuosilta 2022 ja 2023. Vuoden 2024 osalta raportointi toteutuu erillisellä raportilla (**liitteenä**) hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemisestä. Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 vuoden 2025 raportointi on tarkoitus esitellä valtuustolle joko loppuvuodesta 2025 tai alkuvuodesta 2026.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on yksi kunnan keskeisimmistä tehtävistä. Kuntalain 1 § korostaa, että kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on luonteeltaan ennaltaehkäisevää työtä, jonka tavoitteena on vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä tukea asukkaiden

hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta. Työhön sisältyy myös ehkäisevä päihdetyö sekä turvallisuuden parantaminen, kuten tapaturmien ja väkivallan ehkäisy.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toi mukanaan merkittäviä muutoksia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä koskevaan lainsäädäntöön, mikä korostaa kunnan vastuuta näiden tehtävien toteuttamisessa. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä toteutetaan laajasti osana eri toimialojen ja kunnan perustehtäviä eri palveluissa sekä yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden kumppanien kanssa. Ihmisten hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa muun muassa varhaiskasvatuksen, koulutuksen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden, liikunta-, ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen, asumisen ja kaavoituksen, liikennejärjestelyjen sekä monien muiden kunnan lakisääteisten tehtävien kautta. Tämä korostaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkitystä hyvinvoinnin edistämisessä, jossa kaikki sektorit tukevat toisiaan ja luovat perustan asukkaidensa hyvinvoinnille.

Hyvinvointikertomustyö

Nyt päätöksentekoon tuotavan hyvinvointikertomuksen 2022–2025 lisäksi raportoidaan seuraavat ohjelmat:

- Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2024–2025 ([KV 20.5.2024 § 15](#))
- Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2023–2025 ([KV 12.2.2024 § 2](#))
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025 ([KV 17.6.2024 § 30](#))
- Kauniaisten kaupungin ikäohjelma 2023–2025 ([19.12.2022 § 65](#))

Selkeyden vuoksi, tässä listatekstissä tuodaan kyseisten ohjelmien tavoite- ja toimenpidetaulukot yhtenäisenä tiedostona. Tulevalla valtuustokaudelle nämä neljä ohjelmaa tulevat olemaan osa Kauniaisten kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa. ([Laki kotoutumisen edistämisestä 45 §](#), [Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5 §](#), [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §](#) ja [Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista 5 §](#)) Kuten aiemmin todettiin, hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 vuoden 2024 osalta raportointi toteutuu erillisellä raportilla ([liitteenä](#)).

Todettakoon, että aiemmin on jo päätetty, että myös kaupungin osallisuutta edistävät tavoitteet kirjataan jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan ([KH 9.12.2024 § 180](#)) sekä tuotu esiin, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:ssä mainitut tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja seuranta esitetään valtuustokausikohtaiseen hyvinvointisuunnitelmaan paremman kokonaisvaltaisen kuvan saamiseksi (KH 18.11.2024 § 163 ja KV 20.5.2024 § 15). Kaupunginhallitus päätti myös [27.1.2025 \(§ 4\)](#) myös, että erillisen liikkumishjelman sijaan kaupungin liikuntaa edistävät tavoitteet kirjataan jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan.

Keskeisenä lähtökohtana uudelle hyvinvointisuunnitelman suunnittelulle on ollut erityisesti vaikuttavuuden ja selkeyden tavoittelu. Uudessa hyvinvointisuunnitelmassa on vahva strategia- sekä talouskytkös, mutta ennen kaikkea suunnitelmassa pyritään selkeyttämään ja johdonmukaistamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuuden, hyvinvointisuunnitelman ja palveluiden omien toimintasuunnitelmien yhteyttä. Uuteen hyvinvointisuunnitelmaan tullaan siis sisällyttämään useita niin lakisääteisiä kuin kunnan vapaaehtoisia ohjelmia tavoitteineen. Tällä pyritään ennen kaikkea yhdistämään useiden eri ohjelmien lähemmän tarkastelun myötä ilmennyt

päällekkäisyys, sekä keskittyä kaikessa kunnan peruspalveluiden kautta tapahtuvassa hyvinvointia ja terveyttä edistävässä toiminnassa vaikuttavuuteen, selkeyteen, toimenpiteiden tehokkuuden saavuttamiseen etenkin sivistyksen- ja hyvinvoinnin toimialan organisaatiossa.

HYTE-kerroin otettiin käyttöön uutena rahallisena kannustinjärjestelmänä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksessa (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 15 § sekä laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 15 §). Tällä tuetaan ja palkitaan kuntia ja hyvinvointialueita, jotka ovat kyenneet parantamaan tai ylläpitämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Tulevan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden vahva kytkös terveyden edistämisen mittariin (TEA-viisari), ja edelleen hyvinvointia ja terveyttä kunnassa edistävien palveluiden toimintasuunnitelmiin, vaikuttaa siis suoraan kunnalle yleiskatteellisesti maksettavaan valtionosuuteen.

Valtuustokauden aikana tehtävässä vuosittaisessa hyvinvointiraportoinnissa keskitytään erityisesti valtuustokaudelle asetettujen hyvinvointitavoitteiden ja -toimenpiteiden toteutumisen raportointiin.

Kauniaislaisten hyvinvoinnin tila

Kauniaislaisten hyvinvointi on useilla kansallisilla seurantaindikaattoreilla tarkasteltuna keskimääräistä parempi. Erityisesti työikäisten elintavoissa on tapahtunut myönteistä kehitystä usealla mittarilla mitattuna.

Osallisuuden kokemus on lisääntynyt lapsilla ja nuorilla. Kauniaisten väestö on hyvin koulutettua ja vähän sairastavaa. Lukioikäisten tyttöjen uupuminen on viimeisen kouluterveyskyselyn mukaan taittunut. Ukrainan sodalla, hyvinvointialueiden perustamisella ja oman hallituksemme toimilla on kuitenkin ollut vaikutusta koettuun hyvinvointiin. Kauniaisissa koettua hyvinvointia heikentävät ilmiöt ovat myös valtakunnallisia ilmiöitä: yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt, työttömien määrä on noussut, väkivalta on lisääntynyt sekä sähkötupakan ja nuuskan käyttö lisääntynyt erityisesti nuorilla. Nämä ilmiöt heijastuvat myös mielen hyvinvointiin.

Hyvinvointikertomuksen kokoaminen

Hyvinvointikertomus on koottu hyvinvointipäällikön johdolla yhteistyössä toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Hyvinvointityön kokonaisuudesta vastaavat kaupungin johtoryhmä, hyvinvointipäällikkö sekä toimialatasoiset johtoryhmät. Kertomuksen kokoamisessa on hyödynnetty myös arvokasta kolmannen sektorin – kuten seurakuntien, yhdistysten ja yhteisöjen – tuottamaa hyvinvointitietoa.

Painopiste-ehdotukset valtuustokaudelle 2025–2029

Hyvinvointikertomuksesta on nostettu ehdotukset uudelle valtuustolle tulevan hyvinvointisuunnitelman mahdollisiksi painopisteiksi. Näitä alustavia painopisteitä valittaessa, on otettu myös huomioon Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2026. Painopisteisiin liittyvät tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet liittyen lapsiin ja nuoriin kuvataan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa, joka on osa kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa. Ikääntyneiden hyvinvointiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet ovat osa kaupungintasoista hyvinvointisuunnitelmaa. Hyvinvointisuunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma tulee lain mukaan ottaa huomioon kunnan

talousarviota laadittaessa. Tulevan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma, sekä siihen liitettävät ikäkausikohtaiset suunnitelmat, on tarkoitus tuoda päätöksentekoon joko loppuvuodesta 2025 taikka alkuvuodesta 2026. Aikatauluun vaikuttaa ennen kaikkea uuden strategian valmistuminen.

Ehdotetut painopisteet ovat:

1. Terveellisten elintapojen tukeminen (liikkumisen edistäminen, päihteidenkäytön väheneminen, yms.),
2. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen (yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy),
3. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen (osallisuuden, sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen, esteettömyyden, sekä saavutettavuuden vahvistaminen, kotoutumisen edistäminen),
4. Asukkaiden arkiympäristön turvallisuuden vahvistaminen (lähisuhdeväkivallan ehkäisy, kiusaamisen ehkäisy, yms.).

Painopisteiden tarkemmat tavoitteet, sekä toimenpiteet tarkentuvat ikäkausittain hyvinvointisuunnitelma kokonaisuudessa kunkin ikäryhmän osalta.

Kaupunkistrategia on kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja. Painopisteet tarkentuvat edelleen uuden strategian valmistuessa.

Kaupunginhallitus:

Valtuusto merkitsee tiedoksi

a) hyvinvointikertomuksen 2022–2025, sekä raportit seuraavien ohjelmien tavoitteista ja toimenpiteistä:

- Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2024–2025
- Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2023–2025
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025
- Kauniaisten kaupungin ikäohjelma 2023–2025

b) että tulevalla valtuuskaudella lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma ja kotoutumista edistävät toimenpiteet ja ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet ovat osa Kauniaisten kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa.

Päätös:

Liitteet:

Hyvinvointikertomus 2022–2025
Vuoden 2024 raportoitavat taulukot erillisohjelmista
Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025, vuoden 2024 raportti

Oheismateriaali:

Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 (KV 19.12.2022)
Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2024–2025 (KV 20.5.2024)
Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2023–2025 (KV 12.2.2024)
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025 (KV 17.6.2024)

